

Jelka Radauš-Ribarić

SLAVONSKA DJEVOJAČKA PLETENICA
/Izvod iz predavanja/*

U predavanju je iznesen specifičan način češljanja i udešavanja djevojačke frizure u Hrvatica Slavonije, Baranje i jednog dijela Bačke. Prikazane su osnovne značajke frizure :

1. podjela kose stazom od uha do uha na dva dijela: prednji i stražnji dio;
2. stražnji dio kose ispleten u pletenicu koja je izvedena u pravilu od više nego tri pramena, najmanje od pet pramenova pa čak i do preko stotinu pramenova;
3. tako dobivena široka pletenica zadignuta je od zatiljka prema tjemenu na kojem je pričvršćena.

Još u prošlom stoljeću pletenica se plela "ujedno" iz cijele stražnje kose, zatim, da bi se olakšalo izvođenje, počela se plesti "na stupove" ili "na kajiše", tj. na dijelove od po 15-20 pramenova tako, da su se dobile pruge koje su se međusobno šivale. Danas se ta frizura češlja tako, da se upotrijebi odvojena, samostalna pletenica zvana "cup".

Dio kose što okružuje čelo češlja se na razne načine: na "cakne" prilegnute uz glavu; na guste horizontalne uvojke koji uokviruju lice, ili je kosa slobodno začešljana prema uhu. U Baranji se i od prednje kose isplete pletenica od mnogo pramenova koja dopire do čela.

Kao nakit polaže se preko tjemena lanac, a kosa i sama pletenica ukrašuju se prirodnim ili umjetnim cvijećem, dukatima ili ukrasnom vrpcom na sljepočicama.

Tumačeći samu pojavu te frizure kao i pojedinosti češljanja i ukrasa predavač najrodniju uporednu građu nalazi u ženskim frizurama rimske epohe kasnog carstva, tj. u razdoblju od sredine 3. do kraja 5. stolj. n.e., što dokumentira brojnim slikama. Dalje zaključuje da je kontinuitet stanovništva u tom dijelu Panonije bio sačuvan usprkos velikim promjenama i zbivanjima u vrijeme Seobe naroda kao i za turske vladavine.

Na kraju postavlja pitanje porijekla te frizure u rimskoj modi onoga vremena pretpostavljajući da bi to mogla biti fri-

*Predavanje u cijelosti tiskano je u ediciji "V međunarodna smotra folklor", Zagreb, 1970.

zura starog panonskog stanovništva koja se uzdigla u modnu frizuru u vrijeme, kad se Panonija u okviru Rimskog carstva sve to više uzdiže i dobiva na značenju.

Predavanje je popraćeno brojnim dijapozitivima s primjekom pletenice s terena kao i historijske građe, a prikazan je i 8 mm kolor-film o načinu pletenja pletenice u selu Prkocima kod Vinkovaca.